

A gyógyszeripari koncentráció más iparágakkal (autóipar, kőolaj-kitermelés, -feldolgozás, számítástechnikai iparág) ellentétben, a folyamatos egyesülések ellenére is még mindig alacsony. Az iparág vezető multinacionális vállalatai napjainkban csak a világforgalom 5–7%-át adják. A fúziók tovább folytatódnak, az iparági vezetők egyre inkább a gyógyszerkutatás késői szakaszára koncentrálnak pénzügyi kockázataik mérséklésének reményében. A K+F költségeket egyre inkább megosztják a belső és külső (egyetemi, akadémiai, kisebb fejlesztő vállalatok) kutató, fejlesztő egységek között az úgynevezett „nyitott innováció” (open innovation) keretében, átmeneti és stratégiai partneri kapcsolatok, együttműködések kialakítása során. A fejlett országok lakossági igényeinek kielégítése mellett egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek a fejlődő és elmaradott országok lakosainak hatékony gyógyszerekkel történő ellátására is.

A gyógyszeripari vállalatok figyelme egyre inkább a betegek felé irányul, a betegeknek a betegség komplex kezelésére alkalmas átfogó eljárásokat ajánlva, a napról napra gyarapodó genomikai ismereteink alapján elsősorban a krónikus megbetegedések területén. A

biomarkerek táguló köre egyre közelebb hozza mind több terápiás területen az egyénre szabott terápia megvalósulását. Gyógyszerkincsünkben a hagyományos kis molekulású gyógyszerek mellett egyre nagyobb szerepet kapnak az igen költséges, biológiai eredetű (monoklonális antitestek, rekombináns fehérjék, siRNS, aptamerek stb.), nagy hatékonyságú gyógyhatású készítmények is. Emellett az összejtkutatás eredményei közül is egyre több kerül gyakorlati alkalmazásra.

E változások kikényszerítik a hagyományos, betegek-társadalombiztosítás-gyógyszergyártók kapcsolatának alapvető átalakulását. Ehhez a gyógyszeripar szereplőinek (gyógyszeripar-betegbiztosítás-beteg [társadalom]) mind jobban el kell ismerni a többi szereplő valós igényét, nagyobb szerepet kell közösen vállalni a kockázat viselésében is.

Bízom abban, hogy a magyar gyógyszeripar szereplői, amelyek többnyire nemzetközi vállalatok részeként működnek, a fenti átalakulásban hatékonyan és eredményesen tudnak részt venni, és továbbra is képesek lesznek megőrizni az elődök által kivívott elismerést, melyet nagymértékben segítene a megkülönböztetett társadalmi támogatás is.

KOCSIS KÁROLY (1960)

Földtudományok Osztálya • Szakterület: társadalomföldrajz • Foglalkozás: intézetigazgató (MTA Földrajztudományi Kutatóintézet), egyetemi tanár Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar Földrajzi Intézet

1. A természet- és társadalomtudományok közötti híd szerepét betöltő „tér tudományának”, a geográfának egyik képviselőjeként az elmúlt évtizedekben olyan kutatási témákat volt szerencsém művelni, melyek a rendszer-

változást követően mind tudományos, mind ösztársadalmi szempontból hirtelen az Ön kérdésében szereplő „fontos”, „hasznos”, „érdekes” szavakkal egyaránt jellemezhetőek lettek. Talán szokatlan módon, szülőföldem a Jászság természeti környezeti, nyelvi, vallási (viszonylagos) homogenitása következtében már gyermekkorom óta olthatatlan vágyat éreztem elsősorban hazánk, a Kárpát-medence rendkívüli természeti változatossága, nyelvi-vallási sokszínűsége és azok okainak feltárása iránt. Az idehaza 1945-ig jó néhány geográfus elődünk által művelt, a szocialista időszakban tabutémának („tiltott gyümölcsnek”) számító etnikai, vallás- és politikai földrajz köréhez tartozó kutatási eredményeim (főként térképeim) iránt az 1989 utáni években hirtelen rendkívüli mértékű érdeklődés nyilvánult meg. Ekkor láttak Európában és Amerikában napvilágot a mindmáig legtöbbet hivatkozott, a Kárpát-medencei magyar kisebbségek földrajzával kapcsolatos magyar, olasz, angol nyelvű könyveim, térképeim. Az ilyen jellegű kutatási eredményeim érdemként fogható fel, hogy jelentős mértékben sikerült feltárnom a Kárpát-medence egészének, részletesen egyes régióinak, a magyar kisebbségek lakta területeknek az elmúlt évezredre vonatkozó etnikai térszerkezetét, annak tér-időbeli dinamikáját és jelen állapotát. 1989 után, az ún. „magyar kérdés” nemzetközi politikai újjáéledése következtében különös figyelem kísérte a Kárpát-medencei etnikai konfliktusok földrajzi hátterét bemutató munkáimat. A nemzetközi kapcsolatokban kiemelt szerepet játszó nemzeti kisebbségek mellett, korán felismerve annak nagy jelentőségét, kiemelt hangsúlyt helyeztem a cigány kisebbség etnikai földrajzi kutatására is. Ennek keretében az 1989-ben megjelent *Magyar Nemzeti Atlasz*-ban elkészítet-

tem a magyarországi cigányság első települési szintű térképét, feltártam a Kárpát-medencei (és részben balkáni) romák etnikai térszerkezetét, annak közelmúltbeli változását, az etnikai átrétegződés térbeli sajátosságait. A délszláv háborúk, az albán-koszovói válság idején és a közelmúltban, a délkelet-európai EU-bővítés előestéjén balkáni etnikai-, politikai- és vallásföldrajzi kutatásaim tovább öregbítették a honi földrajz nemzetközi hírnevét. Jó néhány tucat írással feltehetően jelentősen hozzájárulhattam a ténylegesen vallásföldrajzinak nevezhető kutatások hazai meghonosításához, melynek keretében az ország egyes területeire, a Kárpát-medencére és Délkelet-Európára vonatkozólag feltártam a vallási térszerkezet évezredes változását, jelen állapotát, a 20. század második felében lezajlott szekularizáció térbeli sajátosságait, etnikai és politikai földrajzi összefüggéseit. Eddigi munkásságom további eredménye, hogy más „hungarikum” diszciplínákhoz (pl. történet-, nyelv-, irodalom-, néprajztudomány) hasonlóan az 1990-es években sikerült a honi társadalomföldrajzban a nemzet- és honismeret terén (Magyarország mai államterülete helyett) a Kárpát-medencei térszemléletet elfogadtatni. A fenti témákban megszületett, számszerűen legtöbb szakirodalmi hivatkozást eredményező földrajzi publikációim egy része mellett számomra legnagyobb hazai és nemzetközi elismertséget az intézetem (MTA Földrajztudományi Kutatóintézet) által sorozatban kiadott etnikai térképeim és regionális (Délkelet-Európa, Ukrajna, Magyarország) atlaszaink hoztak, melyekkel a közoktatási anyagokba is átkerülve szélesebb társadalmi rétegek, főként a tanulóifjúság is találkozhat.

2. Közismert, hogy a tudományos kutatás és annak eredményei csak nagyon korlátozott

mértékben tervezhetők, de elvárások, remények szintjén azért e tekintetben is beszélni lehet a jövőről. Ráadásul intézeti igazgatóként nemcsak kutatást végzőként, hanem a tudományos kutatások irányítójaként hivatalból is foglalkoznom kell a „jövő megtervezésével”. Kutatóként a közeljövőben szeretném egy monográfia és egy hatalmas falitérkép keretei között eddigi Kárpát-medencei etnikai földrajzi kutatásaimat összefoglalni. A későbbiekben pedig e téren európai és globális viszonylatban tervezem a továbblépést. Ezek a kutatásaim, csakúgy, mint az elmúlt évtizedben, már intenzív csapatmunka keretében fognak lezajlani, melyben egyre fontosabb szerepet játszanak tanítványaim. Ennek során, az idő teltével, közéleti terheim folyamatos növekedése ellenére elvárom (remélem) magamtól az új tudományos problémák megoldása iránti töretlen lelkesedést, a földrajz és azon belül szűkebb tudományterületem további népszerűsítését, tanítványaim körének bővítését, az eddigi munkám során rám jellemző optimizmus, humorérzék és életkedv minél későbbi lankadását. Mint intézeti igazgatótól, kutatásirányítótól alapvető elvárás intézményem, munkatársaim munkájának segítése, a kollektív kutatási eredményeink eddigi magas színvonalának megőrzése, lehetőség szerinti további növelése, fiatal, tehetséges kollégák folyamatos támogatása, az intézet mint a honi földrajz zászlóshajója helyzetének stabilizálása. Ezzel összefüggésben is fontos intézményi tudományos feladat lesz a közeljövőben *Magyarország Nemzeti Atlaszána* (MNA) újabb analóg, és a kor követelményeinek megfelelő digitális formátumú, illetve webes megjelenítésű kiadása, mely minden országban a helyi vezető földrajzi (ahol van akadémiai kutató) intézet koordinálásával, a honi tudományos akadémia és az adott kormányzat

együttműködése alapján valósul meg. A várhatóan több tucatnyi hazai tudományos és kormányzati intézmény szoros együttműködésében megvalósítani remélt projekt sikeres lebonyolítása különösen megtisztelő és nagy kihívást jelentő feladat lehet a hagyományok alapján koordinátorként fellépő intézményem számára és annak vezetőjeként számomra is.

3. Példakép, példakép... tehát olyan személy, akit (akár magányos tudósként, akár tudományos csapat vezéréként) mint egyedüli mintaadót folyamatosan követtem volna, és még mindig követnék tudományos pályám során? Nos ilyen értelemben vett példaképem nincs, de számos olyan tudóst tudnék említeni, akik jelentős mértékben befolyásolták tudományos tevékenységemet, látásmódot, formálták kutatói-emberi habitusomat. Geográfusként csodálattal adózom a „földrajzos Darwinnak”, az egyetemes földrajz piramisa főépítésének, Alexander von Humboldtnak. Az elmúlt fél évszázadból különösen tisztelem Peter Haggettet, társadalomföldrajzusként különösen nagyra értékelem az alapító ősök, a német Friedrich Ratzel és a francia Vidal de la Balche teljesítményét. A magyar elődök közül a földtudományok komplex művelése és a honismeret, a Kárpát-medence szenvedélyes szerelemmel áthatott bemutatása terén példaképemnek tartom Lóczy Lajost (részben Cholnoky Jenőt), ugyanannak a „földrajzos” nemzetismeretnek a terén Teleki Pált. Széles látókörük, gazdaság- és településföldrajzi életművük, honismereti tevékenységük miatt kezdettől fogva megragadott Fodor Ferenc és Mendöl Tibor is. Kivételes egyénisége, a földrajztudomány széleskörű népszerűsítésében szerzett érdemei miatt Cholnoky Jenő is korán lenyűgözött.

A legszűkebben vett tudományterületem, az etnikai földrajz és kartográfia területén mély hatást gyakorolt rám a térképész Kogutowicz Károly, műveltsége, emberi tartása, mély humánummal átitatott magyarságtudata miatt Teleki Pál és Rónai András. Kutatói egyéniségem kialakulásában, a tudósi pályán való elindulásomban meghatározó szerepet töltött be egyik igazgató elődöm, Berényi István, akit csodálattal méltó emberi és szakmai tulajdonságai miatt atyai-szakmai mintaadónak is tekintek. Intézményvezetőként tisztelettel gondolok vissza Pécsi Márton igazgatói, kutatásszervezői és kutatói életművére is. Közvetlen elődöm, Schweitzer Ferenc pedig az imént említett emberi, kutatói és intézményirányítási követendő példák egyszemélyi megtestesülését jelenti számomra.

LÉVAI PÉTER (1962)

Fizikai Tudományok Osztálya • Szakterület: magfizika • Foglalkozás: igazgatóhelyettes, tudományos tanácsadó, MTA KFKI Rézszecke és Magfizikai Kutatóintézet, Elméleti Főosztály

4. A jövőbe mutató kérdések iránt egyaránt fogékony geográfusként különösen foglalkoztatnak népesedés, illetve az energiagazdálkodás globális és hazai vetületei (Földünk túlnépesedése, a demográfiai robbanás, a feltartóztathatatlanul tűnő magyar népességfogyás, a meg nem újuló energiaforrások kimerülése, az energetikai szerkezetváltás szükségessége). A következő évtizedben különösen örülnék olyan tudományos eredményeknek, melyek az említett problémák megoldása felé mutatnának. Ennél egyszerűbb és kézzelfoghatóbb tudományos eredmény lenne a saját tudományterületemen, ha a 2. kérdésnél említett *Magyar Nemzeti Atlaszt* sikerülne megjelentetnünk, melben képet adhatnánk hazánk lakóinak a természeti, társadalmi és gazdasági környezet jelen állapotáról.

1. Az elmúlt huszonöt évben az erősen kölcsönható maganyag és kvarkanyag tulajdonságaival, elméleti leírásával és ezen extrém anyagi állapotok kísérleti vizsgálatával foglalkoztam. Kutatómunkámmal hozzájárulhatam ahhoz a közös tudáshoz, amely lehetővé teszi, hogy pontosan leírassuk a földi laboratóriumokban végrehajtott nagyenergiás nehézion-ütközésekben lezajló folyamatokat. Ezzel a tudással felvértezve már az ősrobbanás utáni mikromásodpercektől pontosan nyomon követhetjük a korai Univerzum fejlődését. Így tudományos alapossggal megismerhetjük a ma minket körülvevő világegyetem kialakulásának kezdeti korszakát és így jobban megérthetjük a minket körülvevő világ jelenlegi formáját. Ezt a tudást nagyon fontosnak, hasznosnak és egyúttal nagyon érdekesnek találom.

Erre a tudásra nagy gyorsítók segítségével tettünk szert, amelyek megépítése, folyamatos üzemeltetése minden korban rendkívüli